

У Х В А Л А

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про припинення конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадян Мироненко Наталії Михайлівни, Мурашина Геннадія Олександровича, Черняк Зінаїди Степанівни, Штефана Михайла Йосиповича про офіційне тлумачення положень статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету Кабінету Міністрів України "Про прибутковий податок з громадян", підпункту 4.2.2 пункту 4.2, підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами"

м. К и ї в
15 лютого 2007 року
№ 10-уп/2007

Справа № 1-11/2007

Конституційний Суд України у складі суддів Конституційного Суду України:

Домбровського Івана Петровича – головуєчий,
Бринцева Василя Дмитровича,
Головіна Анатолія Сергійовича,
Джуня В'ячеслава Васильовича,
Дідківського Анатолія Олександровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Лилака Дмитра Дмитровича,
Маркуш Марії Андріївни,
Мачужак Ярослави Василівни,
Стецюка Петра Богдановича,
Ткачука Павла Миколайовича,
Шишкіна Віктора Івановича – суддя-доповідач,

розглянув на пленарному засіданні питання про припинення конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадян Мироненко Наталії Михайлівни, Мурашина Геннадія Олександровича, Черняк Зінаїди Степанівни, Штефана Михайла Йосиповича про офіційне

тлумачення положень статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету Кабінету Міністрів України "Про прибутковий податок з громадян" від 26 грудня 1992 року № 13-92 (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 10, ст. 77), підпункту 4.2.2 пункту 4.2, підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами" від 21 грудня 2000 року № 2181-III (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 10, ст. 44).

Заслухавши суддю-доповідача Шишкіна В. І. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Громадяни Мироненко Н. М., Мурашин Г. О., Черняк З. С., Штефан М. Й. звернулися до Конституційного Суду України з клопотанням про офіційне тлумачення положень статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету Кабінету Міністрів України "Про прибутковий податок з громадян" (далі – Декрет), підпункту 4.2.2 пункту 4.2, підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами" (далі – Закон).

У конституційному зверненні вказується на різне й суперечливе застосування зазначених положень Декрету і Закону органами виконавчої влади та судами України при розгляді справ щодо оподаткування доходів фізичних осіб, що призводить до прийняття протилежних судових рішень, а відтак і до порушення конституційних прав громадян на сплату податків та зборів в порядку і розмірах, встановлених законом (стаття 67 Конституції України).

2. Порушуючи питання про офіційне тлумачення положень статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету, суб'єкт права на конституційне звернення просить Конституційний Суд України роз'яснити:

– що слід розуміти під терміном "сукупний оподатковуваний дохід за календарний рік" в контексті статті 2 Декрету;

– чи є тотожними за змістом статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету поняття "розмір мінімальної місячної заробітної плати" і "неоподатковуваний мінімум", і як у разі їхньої тотожності слід розуміти положення цих статей при обчисленні податку виходячи зі змісту норм Закону України "Про встановлення розміру мінімальної

заробітної плати на 2000 рік" від 1 червня 2000 року № 1766–III (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 35, ст. 288) та Указу Президента України "Про збільшення неоподаткованого мінімуму та ставки прогресивного оподаткування доходів громадян" від 13 вересня 1994 року № 519;

– чи має бути застосовано в розумінні положень статті 2, статті 7 Декрету єдину шкалу ставок прогресивного оподаткування до всіх нарахунків за будь-яким місцем роботи фізичних осіб за календарний рік, чи має бути диференційований порядок оподаткування – для сукупного оподаткованого доходу за основним місцем роботи за шкалою ставок прогресивного оподаткування, а для оподаткування доходів не за місцем основної роботи у твердій ставці в 20 відсотків.

Заявники просять також в контексті вказаних положень Декрету надати офіційне тлумачення положень підпункту 4.2.2 пункту 4.2, підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону і роз'яснити:

– чи є донарахування податку із сукупного доходу громадян за календарний рік окремим податком або збором (обов'язковим платежем) в розумінні підпункту 4.2.2 пункту 4.2 статті 4 Закону;

– чи є обов'язковою для застосування загальними судами норма підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону.

3. Необхідність в офіційному тлумаченні суб'єкт права на конституційне звернення обґрунтовує неоднозначним і суперечливим застосуванням положень статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету, підпункту 4.2.2 пункту 4.2, підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону органами виконавчої влади та судами України при розгляді справ про оподаткування доходів фізичних осіб, вважаючи, що працівники державних податкових інспекцій неправомірно донараховували суму прибуткового податку з громадян, керуючись не нормами Декрету, а положеннями пункту 7 Інструкції про прибутковий податок з громадян, розробленої на підставі статті 23 Декрету і затвердженої наказом Головної державної податкової інспекції України від 21 квітня 1993 року № 12 та зареєстрованої Міністерством юстиції України 9 червня 1993 року № 64 (далі – Інструкція).

Свою позицію автори клопотання пояснюють тим, що ставки і розміри податку встановлені нормами Декрету, відповідно до положень статті 2 якого об'єктом оподаткування громадян, які мають постійне місце проживання в Україні, є сукупний оподатковуваний дохід за календарний рік (що складається з місячних сукупних

оподатковуваних доходів), одержаний з різних джерел як на території України, так і за її межами. Згідно з пунктом 1 статті 7 Декрету сукупний оподатковуваний доход, одержаний за місцем основної роботи, оподатковується за прогресивною шкалою ставок податку, а доход, одержаний громадянами не за місцем основної роботи, належить оподатковувати за ставкою 20 відсотків відповідно до пункту 3 статті 7 Декрету.

Натомість деякі суди України, розглядаючи скарги громадян на неправомірні дії податкових органів та позови податкових органів до громадян про стягнення донарахованих сум податкових зобов'язань, постановляють рішення на підставі пункту 7 Інструкції, відповідно до положень якого громадянам, які одержали доходи не за місцем основної роботи, державними податковими інспекціями провадяться перерахунки податку із сукупного річного доходу, який складається з виплат як за основним місцем роботи, так і не основним, у тому числі за виконання робіт за сумісництвом, за шкалою ставок прогресивного оподаткування. У такий спосіб державні податкові інспекції і деякі суди фактично змінюють ставки податку, механізм його обчислення, що призводить до порушення прав громадян при сплаті податків і зборів.

4. Друга колегія суддів Конституційного Суду України Ухвалою від 11 жовтня 2005 року відкрила конституційне провадження у справі за конституційним зверненням громадян Мироненко Н. М., Мурашина Г. О., Черняк З. С., Штефана М. Й. про офіційне тлумачення положень статті 2, пункту 1 статті 7 Декрету, підпункту 4.2.2 пункту 4.2, підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону.

5. Конституційний Суд України Ухвалою від 14 листопада 2006 року № 4-у/2006 затвердив суддею-доповідачем у справі Шишкіна В. І. у зв'язку із закінченням строку призначення та виходом у відставку судді Конституційного Суду України Мироненка О.М., якого раніше було затверджено суддею-доповідачем у цій справі.

6. Вирішуючи питання щодо офіційного тлумачення положень статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету, Конституційний Суд України виходить з такого.

6.1. Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України юрисдикція Конституційного Суду України поширюється

лише на чинні нормативно-правові акти (Рішення Конституційного Суду України від 14 листопада 2001 року № 15-рп/2001).

Декрет, який за змістом і юридичним статусом є актом, що має силу закону, втратив чинність з 1 січня 2004 року на підставі положень статті 22 (пунктів 22.1., 22.10.) Закону України "Про податок з доходів фізичних осіб" від 22 травня 2003 року № 889–IV (Відомості Верховної Ради України 2003 р., № 37, ст. 308), крім розділу IV у частині оподаткування доходів фізичних осіб від зайняття підприємницькою діяльністю, який діє до набрання чинності спеціальним законом з питань оподаткування фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. Отже, положення статей 2, 6, 7 Декрету, щодо офіційного тлумачення яких звернувся суб'єкт права на конституційне звернення, втратили чинність, оскільки ці норми були складовою розділу I "Загальні положення".

6.2. Об'єктивно виникли підстави, які вказують на невідомість Конституційному Суду України питань, що порушили автори клопотання стосовно тлумачення зазначених положень Декрету.

З огляду на викладене Конституційний Суд України вважає за необхідне припинити провадження у справі в частині тлумачення положень статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету, оскільки юрисдикція Конституційного Суду України не поширюється на нормативно-правові акти, які втратили чинність.

6.3. Враховуючи наведене та керуючись § 51 Регламенту Конституційного Суду України, Конституційний Суд України дійшов висновку, що конституційне провадження у справі за конституційним зверненням громадян Мироненко Н. М., Мурашина Г. О., Черняк З. С., Штефана М. Й. про офіційне тлумачення положень статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету підлягає припиненню на підставі пункту 3 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – невідомість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному зверненні.

7. Вирішуючи питання про надання офіційного тлумачення положень підпункту 4.2.2 пункту 4.2 статті 4 Закону, Конституційний Суд України виходить з такого.

7.1. Підставою для конституційного звернення відповідно до статті 94 Закону України "Про Конституційний Суд України" є наявність неоднозначного застосування положень Конституції України або законів України судами України, іншими органами державної влади, якщо суб'єкт права на конституційне звернення

вважає, що це може призвести або призвело до порушення його конституційних прав і свобод.

Аналіз конституційного звернення та долучених до нього матеріалів, зокрема 24 судових рішень, дає підстави для висновку, що фактів неоднозначного застосування судами України положень підпункту 4.2.2 пункту 4.2 статті 4 Закону не наведено.

Зі змісту долучених до конституційного звернення судових актів, які постановили районні, апеляційні суди і Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України, не вбачається, що відповідні суди загальної юрисдикції застосовували при розгляді звернень позивачів положення підпункту 4.2.2 пункту 4.2 статті 4 Закону, що можна було б проаналізувати як неоднозначне застосування судами цих положень Закону.

Заявники фактично ініціюють питання про тлумачення цієї норми Закону через призму застосування загальними судами безпосередньо положень Декрету, Указу Президента України "Про збільшення неоподаткованого мінімуму та ставки прогресивного оподаткування доходів громадян", Інструкції та ієрархічної пріоритетності положень цих нормативних актів у правозастосуванні під час вирішення питань щодо стягнення сум податків, які державні податкові інспекції нараховували за прогресивною шкалою. Проте ці питання не належать до повноважень Конституційного Суду України.

7.2. Оскільки конституційне звернення в цій частині не відповідає вимогам, які передбачені у пункті 4 частини другої статті 42, статті 94 Закону України "Про Конституційний Суд України", то на підставі пункту 2 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" (невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим зазначеними нормами) та § 51 Регламенту Конституційного Суду України конституційне провадження у справі за зверненням громадян Мироненко Н. М., Мурашина Г. О., Черняк З. С., Штефана М. Й. про офіційне тлумачення положень підпункту 4.2.2 пункту 4.2 статті 4 Закону підлягає припиненню.

8. Вирішуючи питання про надання офіційного тлумачення положень підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону, Конституційний Суд України виходить з такого.

8.1. Фактів неоднозначного правозастосування загальними судами положень підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону також не наведено.

Автори конституційного звернення фактично вимагають від Конституційного Суду України стверджувальної або заперечувальної констатації стосовно обов'язковості застосування загальними судами норми Закону до правовідносин, які є предметом спору у судах загальної юрисдикції, а це не належить до сфери повноважень Конституційного Суду України, тобто такі вимоги непідвідомчі Конституційному Суду України.

8.2. Конституційне провадження у справі за конституційним зверненням громадян Мироненко Н. М., Мурашина Г. О., Черняк З. С., Штефана М. Й. про офіційне тлумачення положень підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону підлягає припиненню на підставі пункту 3 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному зверненні.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 14, 42, 45, 94 Закону України "Про Конституційний Суд України", § 51 Регламенту Конституційного Суду України, Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Припинити конституційне провадження у справі за конституційним зверненням громадян Мироненко Наталії Михайлівни, Мурашина Геннадія Олександровича, Черняк Зінаїди Степанівни, Штефана Михайла Йосиповича про офіційне тлумачення положень статті 2, пункту 1 статті 6, статті 7 Декрету Кабінету Міністрів України "Про прибутковий податок з громадян", підпункту 4.4.1 пункту 4.4 статті 4 Закону України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами" на підставі пункту 3 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному зверненні, та положень підпункту 4.2.2 пункту 4.2 статті 4 Закону України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами" на підставі пункту 2 статті 45 Закону України "Про

Конституційний Суд України" – невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим цим Законом.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ